

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Варчук О.А.,
Свінарьова Г.Б., к.е.н., доцент,
Амурова О.В.

Одеський національний політехнічний університет

Введення Податкового кодексу несприяло зменшенню проблем пов'язаних з обліком податку на додану вартість (далі – ПДВ), а навпаки їх загострило. Замість спрощення процедури нарахування, звітування та сплати ПДВ підприємства зіткнулися з новими проблемами, а саме:

- недосконалість податкової системи, що пов'язано з внесення змін до Податкового кодексу, затвердження окремих законів та нормативних документів;
- постійний моніторинг законодавства та своєчасного внесення змін в облік ПДВ;
- введення електронного адміністрування ПДВ;
- необхідність обов'язкового використання спеціальних програмних продуктів для ведення податкового обліку, складання та подання звітності за ПДВ;
- неузгодженість бухгалтерського і податкового обліку та необхідність їх паралельного ведення;
- здійснення регулярного і ретельного контролю ПДВ, як внутрішніми так і зовнішніми засобами.

Внутрішній контроль є дієвим засобом забезпечення якісного обліку на підприємстві, та, як наслідок, важливим інструментом управління [1, 2].

Внутрішній контроль ПДВ слід здійснювати безперервно з метою виявлення помилок та порушень, які впливають на достовірність облікових і звітних даних та приводять до штрафних санкцій, а також розробки заходів щодо усунення виявлених недоліків та підвищення ефективності податкового обліку.

Впровадження на підприємстві внутрішнього контролю ПДВ необхідно у зв'язку з виникненням низки проблем пов'язаних з:

- постійним внесенням змін до законодавства, що призводить до збільшення попиту на аудиторські послуги стосовно контролю ПДВ (вже з 1 січня 2017 року вноситься ряд змін до Податкового кодексу України);
- спеціальними режимами оподаткування ПДВ [3];
- значну роль в правильності обліку, розрахунку ПДВ відіграє професіоналізм та обізнаність бухгалтерів підприємства, адже не обізнаність персоналу може привести до кримінальної та адміністративної відповідальності;
- керівники підприємств усвідомлено намагаються мінімізувати розмір податків, що у кращому випадку призводить до накладання санкцій, у гіршому до кримінальної відповідальності, тому організація внутрішнього контролю ПДВ дасть впевненості у правильності обліку та розрахунку даного податку.

Одним з ефективних видів внутрішнього контролю ПДВ є впровадження на підприємстві внутрішнього аудиту. Для впровадження внутрішнього аудиту ПДВ керівництву підприємства доцільно звернутися до аудиторської фірми та укласти угоду з кваліфікованим фахівцем на отримання відповідних послуг. Масштаб перевірки залежить від розміру та структури підприємства, вимог його керівництва.

Внутрішній аудит ПДВ – це незалежна перевірка, яка здійснюється в інтересах суб'єкта господарювання, з метою визначення правильності, повноти та достовірності відображення в обліку і звітності ПДВ. Внутрішній аудит також передбачає аналіз та оцінку отриманих в результаті перевірки даних та розробку рекомендації для усунення виявлених недоліків.

Організаційно-методичне забезпечення проведення внутрішнього аудиту ПДВ включає в себе визначення мети, завдань та етапів перевірки, розробку загального плану і програми внутрішнього аудиту.

Процес внутрішнього аудиту ПДВ відбувається за певною послідовністю.

Ф.Ф. Бутинцем [4] було досліджено та охарактеризовано чотири стадії аудиторської перевірки ПДВ – організаційну, підготовчу, методичну та результативну.

Дема Д.І. [5] визначає наступну послідовність:

–перевірка стану організації бухгалтерського обліку податку на додану вартість.

–перевірка правильності визнання та відображення в системі бухгалтерського обліку податкового зобов'язання з ПДВ.

–перевірка правильності визнання та відображення в системі бухгалтерського обліку податкового кредиту з ПДВ.

–перевірка правильності відображення в Декларації з ПДВ розрахунків з бюджетом за звітний період.

На думку вчених І.М. Козлової та Є.Ф. Волонцевич [6], під час проведення внутрішнього аудиту розрахунків за ПДВ, в першу чергу, слід вивчити правильність відображення в обліку розрахунків за ПДВ, а саме:

–перевірити розрахунок податку в сумах, що надійшли від замовників;

–пересвідчитися у своєчасності та правильності обчислення та відображення в обліку ПДВ з авансів, що надійшли (попередня плата);

–пересвідчитися у наявності та обґрунтованості застосування пільг при обчисленні та сплати ПДВ, передбачених законодавством;

–пересвідчитися у своєчасності та повноті сплати ПДВ до державного бюджету, внесення авансових платежів з податку на додану вартість [6].

Вчені І. Сахарцева, О. Кривоший та Т. Мелехова [7] пропонують більш детальну методику перевірки ПДВ та визначають наступні аудиторські процедури:

–перевірка податкового кредиту;

–перевірка податкового зобов'язання;

–перевірка складання податкової декларації з ПДВ;

–перевірка ведення обліку ПДВ [7].

Розглядаючи дослідження провідних вітчизняних вчених, можна виділити одну основну стадію процесу аудиту ПДВ – методичну (основну) стадію. Удосконалення даної стадії, дасть змогу підвищити рівень ефективності аудиторської перевірки ПДВ та підвищить рівень правильності складання податкової звітності з ПДВ. Отже, основна стадія внутрішнього аудиту ПДВ включає в себе наступні методи та прийоми аудиту: спостереження та збір, обробку, документування отриманих в ході перевірки даних, їх аналіз, може передбачати консультування з керівництвом.

Отже, проведене теоретичне дослідження свідчить про відсутність єдиного, затвердженого на законодавчому рівні, методичного забезпечення внутрішнього аудиту ПДВ, що ускладнює процес підготовки програми аудиту у частині визначення аудиторських процедур.

Література:

1. Свінарьова Г.Б. Система контролю дебіторської заборгованості на торговельному підприємстві [Електронний ресурс] / Г.Б. Свінарьова, О.В. Побережець, Н.В. Чебан // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – №4 (14). С. 94-98. Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n4.html>.
2. Балан А.С. Теоретические аспекты системы внутреннего контроля / А.С. Балан, С.В. Филиппова, Т.Н. Погребная // Науч. вест. / Одес. гос. экон. ун-т. – 2009. – С. 58-65.

3. Масленніков Є.І. Особливості спеціального режиму оподаткування ПДВ сільськогосподарських підприємств / Є.І. Масленніков, С.І. Бойчук // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. – № 11/1. – С. 25-27.
4. Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підручник [для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] / Ф.Ф. Бутинець. – [3-тє вид., доп. і переоб.]. – Житомир: ПП «Рута», 2005. – 512 с.
5. Дема Д.І. Аудиторський контроль розрахунків за ПДВ: шляхи підвищення ефективності / Д.І. Дема // Вісник ЖДТУ. – 2012. – №1. – С. 22-24.
6. Козлова И.М. Аудит учета налога на добавленную стоимость / И.М. Козлова, Е.Ф. Волонцевич // Аудит и финансовый анализ. – 1999. – № 3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cfin.ru/press/afa/1999-3/01-2.shtml>.
7. Сахарцева І. Методичні рекомендації щодо складання програми аудиту податку на додану вартість/ Ірина Сахарцева, Олександр Кривоший, Тетяна Мелехова // Вісник податкової служби. – 2005. – № 21. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/article/one/Metodychni.html>.